

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการขายทอดตลาด
ความลับทางการค้า

รศวุฒิ วุฒิ

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการขายทอดตลาดความลับทางการค้า *
Legal Measures Related to Trade Secrets at
Public Auctions

รสวุฒิ วุฒิ**
Rassawut Wutthi

บทคัดย่อ

ในกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการบังคับคดีภายหลังจากศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเสร็จสิ้นแล้ว เจ้าพนักงานบังคับคดีจะต้องทำการยึดการอายัดทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษามาไว้ใน การดูแลของเจ้าพนักงานบังคับคดีให้แล้วเสร็จ จึงจะทำการจำหน่ายหรือขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้นซึ่งเป็นขั้นตอนที่สำคัญอันเป็นการแปลงทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาให้เป็นเงินเพื่อนำมาชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา หากว่าทรัพย์สินของลูกหนี้เป็นความลับทางการค้าที่มีลักษณะพิเศษที่เกิดจากการสร้างสรรค์ทางปัญญาของมนุษย์และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเฉพาะซึ่งไม่อาจยึดถือครอบครองได้อย่างทรัพย์สินทั่วไปดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนั้น ความลับทางการค้าจึงไม่เป็นที่อสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์ ประกอบกับความลับทางการค้านั้นมีลักษณะเฉพาะที่ให้ความสำคัญกับข้อมูลและถือว่าข้อมูลนั้นจะต้องเป็นความลับอยู่เสมอ อีกทั้งข้อมูลดังกล่าวต้องมีประโยชน์ในการใช้เชิงพาณิชย์

ผลการศึกษาพบว่า การขายทอดตลาดความลับทางการค้าตามหลักเกณฑ์ทางกฎหมายที่มีอยู่ไม่สามารถกระทำได้ เนื่องจากลักษณะของความลับทางการค้านั้นไม่สามารถทำการเปิดเผยได้ การเปิดเผยความลับทางการค้าทำให้ข้อมูลความลับทางการค้าสิ้นสภาพของการ

* บทความนี้เรียบเรียงจากวิทยานิพนธ์ เรื่อง มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการขายทอดตลาดความลับทางการค้า ซึ่งได้ผ่านการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์เรียบร้อยแล้ว โดยมีคณาจารย์ที่ปรึกษา 2 ท่าน คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ปภาศรี บัวสุวรรณค์ และพันตำรวจเอก ดร. ศิริพล กุศลศิลป์วุฒิ ส่วนคณะกรรมการป้องกันวิทยานิพนธ์ 3 ท่าน คือ รองศาสตราจารย์ ดร. สุมาลี วงษ์วิฑิต รองศาสตราจารย์ นิวัฒน์ มีลาภ และ ดร.กริชพกา บุญเฟื่อง โดยคณาจารย์ที่ปรึกษาสองท่านดังกล่าวเป็นคณะกรรมการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ด้วย

** นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

เป็นความลับ อีกทั้งยังไม่มีมาตรการเฉพาะหรือวิธีการที่เหมาะสมในการให้ความคุ้มครองความลับทางการค้าระหว่างการขายทอดตลาด เพื่อไม่ให้ถูกเปิดเผยรวมถึงไม่มีบทบัญญัติให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานบังคับคดีในการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่เป็นความลับทางการค้า

Abstract

In the compulsory execution process, after the court delivers judgment or issues an order, executing officers must seize and garnish the belongings of debtors in accordance with the judgment of the court as taken into the care of executing officers. After this, these belongings will be sold or auctioned. This is an important step since it involves exchanging the belongings of debtors for cash in accordance with the ruling that said debtors must repay debts owed creditors in cash.

In cases in which the belongings of debtors involve trade secrets, they have special characteristics derived from human intellectual creativity and therefore receive protection through the application of specific laws. These trade secrets cannot be possessed in the same way as other belongings as stipulated in the Civil and Commercial Code. Therefore, trade secrets are not immovable property or movable property. Trade secrets have specific characteristics that invoke the importance of information and take into account that such information must remain secret. This is because information such as this may well lead to benefits when used for commercial purposes.

Findings show that trade secrets at public auction cannot be legally sold by reference to current legal standards. This is because the characteristics of trade secrets cannot be disclosed. The disclosure of trade secrets will lead to trade secrets being no longer secret. There are also no specific measures or appropriate methods to provide protection for trade secrets during public auctions to prevent them from being disclosed. There are also no provisions granting authority to executing officials in the operations of auctioning property involving trade secrets.

คำสำคัญ: ขายทอดตลาด ความลับทางการค้า

Keywords: Public Auction, Trade Secret

1. บทนำ

เนื่องจากปัจจุบันการประกอบธุรกิจการค้าและการลงทุนได้มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีการส่งเสริมให้ทำการค้าอย่างเสรีเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำในการดำเนินกิจการผู้ประกอบการจึงเริ่มให้ความสำคัญในการจัดเก็บข้อมูลทางการค้าที่ใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์เพื่อสร้างความได้เปรียบเหนือคู่แข่ง เช่น สูตรทางเคมี สูตรยา เทคนิคในทางช่าง กระบวนการผลิตทางอุตสาหกรรม บันทึกรายการค้า และการตลาดเหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นข้อมูลการค้าที่เป็นความลับหรือเรียกได้ว่าเป็นความลับทางการค้า (Trade Secrets)¹ ซึ่งเกิดจากการรวบรวม คิดค้น สร้างสรรค์ด้วยความพยายาม อุตสาหะและอาจต้องใช้เงินทุนในการทำให้เกิดหรือได้ข้อมูลมาจึงเป็นทรัพย์สินทางปัญญาอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้เป็นเจ้าของความลับทางการค้ามีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการแสวงหาประโยชน์จากความลับทางการค้าของตน การดำเนินกิจการผู้ประกอบการจึงต้องมีการบริหาร และการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องมีการทำสัญญาคุ้มกันและมีหลักประกันเพื่อสร้างความไว้วางใจระหว่างคู่สัญญาแต่หากผู้ประกอบการประสบปัญหาทางเศรษฐกิจเป็นเหตุให้ไม่อาจชำระหนี้ได้และคู่กรณีทำการฟ้องคดีต่อศาลเพื่อบังคับให้จำเลยชำระหนี้หากลูกหนี้ยอมปฏิบัติตามคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลก็ไม่มีเหตุจำเป็นที่จะต้องทำการบังคับคดีเพื่อให้ลูกหนี้ชำระหนี้อีกแต่อย่างใด แต่หากลูกหนี้ไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลย่อมเกิดความเสียหายต่อเจ้าหนี้ในการที่จะได้รับชำระหนี้ตามสิทธิของตน เจ้าหนี้จึงต้องอาศัยสิทธิตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในการบังคับคดีซึ่งเป็นกระบวนการภายหลังจากศาลได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดีซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐภายใต้ขอบเขตของคำสั่งหรือคำพิพากษาเข้ายึดและอายัดทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาเพื่อทำการจำหน่ายหรือขายทอดตลาดซึ่งเป็นการแปลงทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาให้เป็นเงินด้วยวิธีประมูลสุ่มราคาแข่งขันระหว่างผู้ซื้อหลายคน โดยมีความมุ่งหมายที่จะขายทรัพย์สินที่ยึดให้ได้ราคาสูงกว่าวิธีการขายแบบธรรมดาซึ่งการขายทอดตลาดต้องมีการกำหนดราคาและตกลงราคาที่แน่นอนต้องทำการขายอย่างเปิดเผยและผู้ซื้อผู้ขายต้องผูกพันตามสัญญาขายทอดตลาดนั้น อีกทั้ง ทรัพย์สินที่จะนำมาขายทอดตลาดได้นั้นต้องเป็นทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ได้แก่ อสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์เท่านั้น

¹ไชยยศ เหมะรัชตะ, ลักษณะของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2553), หน้า 442 - 444.

ในกรณีความลับทางการค้าในทางธุรกิจ หากเจ้าของความลับทางการค้านำความลับทางการค้าที่มีอยู่เป็นหลักประกันการชำระหนี้ต่อเจ้าหนี้และภายหลังเจ้าหนี้ฟ้องร้องให้เจ้าของความลับทางการค้าปฏิบัติชำระหนี้จนถึงขั้นบังคับคดีด้วยการขายทอดตลาด แต่ด้วยลักษณะของความลับทางการค้าที่เป็นทรัพย์สินทางปัญญาประเภทหนึ่ง และโดยลักษณะของความลับทางการค้าที่ไม่ใช่ทรัพย์สินที่สามารถบังคับคดีและขายทอดตลาดได้อย่างทรัพย์สินในทางแพ่งประกอบกับลักษณะของความลับทางการค้าที่ไม่สามารถเปิดเผยได้

จากกรณีดังกล่าวข้างต้นทำให้เกิดปัญหาหลายประการ คือ

- 1) ปัญหากฎหมายของการขายทอดตลาดความลับทางการค้า
- 2) ปัญหาการคุ้มครองความลับทางการค้าในการขายทอดตลาด
- 3) ปัญหาเกี่ยวกับของอำนาจเจ้าพนักงานบังคับคดีในการขายทอดตลาดความลับทางการค้า

2. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขายทอดตลาดความลับทางการค้า

เนื่องจากทรัพย์สินทางปัญญามีวัตถุแห่งสิทธิเป็นนามธรรม คือ เป็นเรื่องความคิดสร้างสรรค์ที่มีประโยชน์ในแต่ละรูปแบบ จึงมีความแตกต่างกับทรัพย์สินทั่วไปที่มีวัตถุแห่งสิทธิอันเป็นวัตถุที่มีรูปร่าง และแม้ทรัพย์สินทางปัญญาจะเป็นทรัพย์สินประเภทหนึ่งแต่ทรัพย์สินทางปัญญาก็ไม่ใช่สังหาริมทรัพย์ (Movable Things) หรือ อสังหาริมทรัพย์ (Immovable Property) ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เพียงแต่ถือว่าทรัพย์สินทางปัญญาเป็นทรัพย์สินอย่างหนึ่งด้วยเหตุที่ทรัพย์สินทางปัญญามีลักษณะเฉพาะจึงมีกฎหมายเฉพาะเรื่องกำหนดไว้²

ความลับทางการค้า (Trade Secrets) เป็นทรัพย์สินทางปัญญาอย่างหนึ่งที่ได้รับ ความคุ้มครองว่าเป็นข้อมูลการค้าซึ่งยังไม่รู้จักกันโดยทั่วไปหรือยังเข้าถึงไม่ได้ในหมู่บุคคลซึ่งโดยปกติแล้วต้องเกี่ยวข้องกับข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ในเชิงพาณิชย์เนื่องจากการเป็นความลับและเป็นข้อมูลที่ผู้ควบคุมความลับทางการค้าได้ใช้มาตรการที่เหมาะสมเพื่อรักษาไว้³ จึงเห็นได้ว่าข้อมูลทางการค้าอันอาจได้รับความคุ้มครอง⁴ ตามพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 คือ

²มานิตย์ จุ่มปา, คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยทรัพย์สิน (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543), หน้า 20 – 21.

³พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545.

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

1) ข้อมูลทางการค้าอันได้แก่ สิ่งที่สื่อความหมายให้รู้ ข้อความ เรืองราว ข้อเท็จจริง หรือสิ่งใดอาจอยู่ในรูปของสูตร วิธีการ โปรแกรม กรรมวิธี เทคนิค

2) สถานะเป็นความลับ หมายความว่าถึง ข้อมูลที่ไม่เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปและยังเข้าถึงไม่ได้ในหมู่บุคคล

3) ใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ คือ ผู้เป็นเจ้าของความลับทางการค้าต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ทางการค้าและความลับทางการค้านั้นสร้างความได้เปรียบต่อคู่แข่งทางการค้าได้ ครอบคลุมเท่าที่มีสภาพเป็นความลับ

4) ข้อมูลที่จัดให้มีการควบคุมอันเหมาะสมต้องมีการแสดงให้เห็นว่าผู้เป็นเจ้าของความลับทางการค้าหรือผู้ควบคุมทางการค้านั้นจัดให้มีมาตรการที่เหมาะสมเพื่อรักษาสภาพการเป็นความลับผู้อื่นไม่อาจล่วงรู้ประโยชน์ได้

ในส่วนของพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาความพิพาทสินทางปัญญา มาตรา 26⁵ บัญญัติว่า “กระบวนการพิจารณาในศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้และข้อกำหนดตามมาตรา 30 ในกรณีที่ไม่มีบทบัญญัติและข้อกำหนดดังกล่าวให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับโดยอนุโลม” เมื่อไม่มีกฎหมายเฉพาะในการนำความลับทางการค้ามาบังคับคดีเพื่อขายทอดตลาดจึงต้องนำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งซึ่งเป็นกฎหมายทั่วไปมาใช้บังคับ

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งการขายทอดตลาดเป็นขั้นตอนหนึ่งของการบังคับคดีที่ทำให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลมีสภาพบังคับได้จริง ซึ่งเกิดขึ้นหลังจากที่เจ้าพนักงานบังคับคดีได้ยึดทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาไว้ และศาลได้มีคำสั่งอนุญาตให้ขายทอดตลาดทรัพย์สินที่ยึดนั้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 308

“ความลับทางการค้า” หมายความว่า ข้อมูลการค้าซึ่งยังไม่รู้จักกันโดยทั่วไปหรือยังเข้าถึงไม่ได้ในหมู่บุคคลซึ่งโดยปกติแล้วต้องเกี่ยวข้องกับข้อมูลดังกล่าว โดยเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ เนื่องจากการเป็นความลับและเป็นข้อมูลที่ถูกควบคุมความลับทางการค้าได้ใช้มาตรการที่เหมาะสมเพื่อรักษาไว้เป็นความลับ

⁴ไชยยศ เหมะรัชตะ, เรื่องเดิม, หน้า 442.

⁵“พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาความพิพาทสินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2539,” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่มที่ 113 ตอนที่ 56ก (25 ตุลาคม 2539): 1.

ในการซื้อขายมีวิธีการกำหนดราคาเริ่มต้นที่แน่นอนอีกทั้งต้องมีการโฆษณาบอกขายแก่สาธารณชนเพื่อให้การขายทอดตลาดมีประสิทธิภาพและได้ราคาสูงสุดโดยมีเจ้าพนักงานบังคับคดีเป็นผู้ขายด้วยวิธีการประมูลราคาแข่งขันกันระหว่างผู้ซื้อหลายคนผู้ใดให้ราคาสูงสุดและผู้ทอดตลาดแสดงความตกลงด้วยวิธีการเคาะไม้หรือด้วยกิริยาอย่างอื่นตามจารีตประเพณีผู้นั้นเป็นผู้ชนะการประมูลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 309 ทวิ

2.1 กฎหมายเกี่ยวกับการขายทอดตลาดของสาธารณรัฐฝรั่งเศส

เนื่องจากสาธารณรัฐฝรั่งเศสใช้ระบบประมวลกฎหมายและระบบการขายทอดตลาดที่มีความเหมือนกันคล้ายกับวิธีการขายทอดตลาดของประเทศไทย ตั้งแต่วิธีการ การแยกขายทรัพย์สินที่เป็นอสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ รวมถึงมีการขายทอดตลาดทรัพย์สินทางปัญญาอื่น คือ สิทธิบัตร ซึ่งเป็นที่น่าสนใจสำหรับการนำมาปรับใช้กับกฎหมายของประเทศไทย โดยกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองความลับทางการค้าของสาธารณรัฐฝรั่งเศส คือประมวลกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาฝรั่งเศส (Intellectual Property Code) ฉบับเลขที่ 92-1336 ลงวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2535 อันเป็นกฎหมายเฉพาะที่ให้ความคุ้มครองความลับทางการค้าในการผลิต (Manufacture Secret) แต่ก็ไม่มีการกำหนดบทนิยามศัพท์ไว้อย่างชัดเจนอย่างไรก็ดีการให้คำนิยามหรือความหมายคำว่าความลับทางการค้าในการผลิตของสาธารณรัฐฝรั่งเศสได้เกิดขึ้นมาจากการตีความในคดีของ Case law โดยนิยามความลับในการผลิตว่า กระบวนการผลิตซึ่งเกี่ยวกับการปฏิบัติหรือผลประโยชน์ทางพาณิชย์ที่เก็บเป็นความลับจากคู่แข่งซึ่งบทบัญญัติเกี่ยวกับความลับในทางผลิตจะป้องกันไม่ให้ลูกจ้างเปิดเผยหรือพยายามเปิดเผยความลับในทางผลิตแก่คู่แข่ง⁶

ตามหลักกฎหมายของสาธารณรัฐฝรั่งเศส การบังคับคดีด้วยวิธีการขายทอดตลาดจะดำเนินการโดยเจ้าพนักงานบังคับคดี (Huissier de Justice) ตามมาตรา 114 วรรค 1 ของรัฐกฤษฎีกาลงวันที่ 31 กรกฎาคม ค.ศ. 1992 โดยมีสถานะเป็นทั้งเอกชนผู้ประกอบการอาชีพอิสระและเจ้าหน้าที่ของรัฐ คือ เจ้าพนักงานผู้ขายทอดตลาดทรัพย์สิน (Commissaire-priseur) และโนตารี (Notaire) ซึ่งขั้นตอนกระบวนการขายทอดตลาดนั้นจะดำเนินการ ดังนี้

⁶Terrence F. MacLaren, *Worldwide Trade Secrets Law* (New York: West Group, 1993), pp. B3-4.

หลังจากมีแจ้งประกาศการยึดทรัพย์สินให้ลูกหนี้ทราบแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งเดือน มาตรา 108 ของรัฐกฤษฎีกา วันที่ 31 กรกฎาคม ค.ศ. 1992⁷ เพื่อให้ลูกหนี้มีเวลาดำเนินการ ขายทรัพย์สินที่ถูกยึดได้เองในราคาที่คุณหนี้เห็นว่าเหมาะสม ซึ่งลูกหนี้จะต้องดำเนินการยื่นคำร้องขอต่อเจ้าพนักงานบังคับคดีตามหมายบังคับคดีซึ่งเจ้าพนักงานบังคับคดีจะส่งเรื่องให้เจ้าหน้าที่พิจารณา หากเจ้าหน้าที่ไม่เห็นด้วยเพราะเห็นว่าจำนวนเงินที่ได้จากการขายทรัพย์สินโดยลูกหนี้ไม่เป็นที่พอใจหรือต่ำเกินไป เจ้าพนักงานบังคับคดีจะดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์สินต่อไป ตามมาตรา 52 ของรัฐบัญญัติ วันที่ 9 กรกฎาคม ค.ศ. 1991 และ มาตรา 107 ของรัฐกฤษฎีกา วันที่ 31 กรกฎาคม ค.ศ. 1992

การประกาศขายทอดตลาดทรัพย์สินระบุสถานที่ วัน เวลาในการขายทรัพย์สิน และทรัพย์สินที่จะทำการขายประกาศขายทอดตลาดทรัพย์สินนี้จะคิดว่ากำหนดไว้ที่ว่าการอำเภอที่คุณหนี้มีภูมิลำเนาอยู่และที่สถานที่ที่จะทำการขายทอดตลาดทรัพย์สินแปดวันล่วงหน้าก่อนที่จะมีการขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้นหรือจะดำเนินการประกาศการขายทอดตลาดทรัพย์สินทางหนังสือพิมพ์ก็ได้ตามมาตรา 111 ของรัฐกฤษฎีกา วันที่ 31 กรกฎาคม ค.ศ. 1992 สถานที่ขายทอดตลาดทรัพย์สิน ปกติแล้วเจ้าหนี้ผู้ดำเนินการยึดทรัพย์สินจะเป็นผู้เลือกสถานที่ที่จะทำการขาย ซึ่งอาจเป็นสถานที่จำหน่ายทรัพย์สิน หรือตลาดสาธารณะตาม มาตรา 110 ของรัฐกฤษฎีกา วันที่ 31 กรกฎาคม ค.ศ. 1992

เมื่อเข้าสู่กระบวนการขายทอดตลาด เจ้าพนักงานขายทอดตลาดจะประกาศราคาของทรัพย์สินที่นำมาขายทอดตลาดและเริ่มการประมูล เมื่อสามารถขายทรัพย์สินได้ในราคาที่ไม่เพียงพอชำระหนี้ที่เป็นมูลเหตุ รวมทั้งดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียม ตามมาตรา 115 ของรัฐกฤษฎีกา วันที่ 31 กรกฎาคม ค.ศ. 1992 เจ้าพนักงานขายทอดตลาดจะร้องตะโกนขานราคา ทั้งสิ้นสามครั้งเป็นอันว่าให้การขายทรัพย์สินสิ้นสุดลง ผู้ที่ได้ทรัพย์สินไปจากการขายทอดตลาด คือ ผู้ที่เสนอราคาสูงสุด ตามมาตรา 114 วรรค 2 ของรัฐกฤษฎีกา วันที่ 31 กรกฎาคม ค.ศ. 1992

ส่วนการขายทอดตลาดทรัพย์สินทางปัญญาประเภทอื่น คือ สิทธิบัตร อันมีลักษณะใกล้เคียงกับความลับทางการค้า ซึ่งวิธีการขายทอดตลาดสิทธิบัตรจะเป็นไปตามรัฐกฤษฎีกา ลงวันที่ 5 ธันวาคม ค.ศ. 1968 เมื่อมีการยึดสิทธิบัตรเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ศาลจังหวัดจะพิจารณาความถูกต้องสมบูรณ์ของการยึดสิทธิบัตรและมีคำสั่งให้มีการขายทอดตลาดสิทธิบัตร ตาม มาตรา 42 ของรัฐกฤษฎีกา วันที่ 18 ตุลาคม ค.ศ. 1969 ศาลไม่อาจดำเนินการขายสิทธิบัตรที่ห้องพิจารณาของศาลได้เนื่องจากตามรัฐกฤษฎีกาใช้ถ้อยคำว่า “รายงานการขายทอดตลาด” คำสั่งศาลที่รับรองความถูกต้องสมบูรณ์ของการยึดและคำสั่งศาลให้

⁷ ธนกร วรปรัชญากุล, **สาระสำคัญของการขายทอดตลาดทรัพย์สินในประเทศฝรั่งเศส** [Online], available URL: <http://www.humanrights.ago.go.th/index.php>, 2557 (มีนาคม, 16).

ขายทอดตลาดสามารถยื่นอุทธรณ์ได้ คำสั่งศาลให้ขายทอดตลาดสิทธิบัตรจะกำหนดเงื่อนไขในการขายและแต่งตั้งโน้ตเร่ ให้เป็นผู้ทำหน้าที่ขายทอดตลาด ซึ่งจะดำเนินการตามข้อกำหนดและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในรายงานการดำเนินงานซึ่งอยู่ภายใต้บทบัญญัติเรื่องการขายทอดตลาดสิทธิบัตรจำต้องประกาศโฆษณาตามกฎหมายซึ่งกระทำด้วยการตีพิมพ์และการตีพิมพ์ประกาศเช่นเดียวกับการขายทอดตลาดทรัพย์สินอื่น⁸

2.2 กฎหมายเกี่ยวกับการขายทอดตลาดความลับทางการค้าของเครือรัฐออสเตรเลีย

เครือรัฐออสเตรเลียเน้นให้ความสำคัญคุ้มครองข้อมูลที่เป็นความลับ ซึ่งเป็นเพียงส่วนหนึ่งของแนวคิดเกี่ยวกับการคุ้มครองข้อมูลที่เป็นความลับที่ได้รับความคุ้มครองจากศาล โดยนิยามความลับทางการค้าว่า ต้องมีลักษณะเป็นข้อมูลที่ใช้หรือสามารถใช้ในทางการค้าหรือธุรกิจและผู้เป็นเจ้าของความลับจำกัดการเปิดเผยหรือไม่สนับสนุนหรือไม่อนุญาตเปิดเผย รวมถึงหากเป็นข้อมูลที่มีการเปิดเผยแก่คู่แข่งอาจก่อให้เกิดความเสียหายจริงหรือความเสียหายแก่เจ้าของความลับนั้นเป็นอย่างมาก กรณีการละเมิดสิทธิในความลับทางการค้ามีสาระสำคัญที่ว่าผู้เปิดเผยข้อมูลที่เป็นความลับทางการค้า รู้หรืออาจสำนึกได้ว่าจะมีความเสียหายแก่เจ้าของข้อมูลหากเปิดเผยแก่ผู้รับข้อมูลรายนั้นหรือไม่ ซึ่งหากมีก็จะเป็นการใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต หรือเปิดเผยข้อมูลซึ่งก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิ

ถ้าข้อมูลได้รับการคุ้มครองอย่างแท้จริง มีสิ่งชี้ถึงธรรมชาติและคุณค่าของข้อมูลดังกล่าวและมีการเปิดเผยข้อมูลนั้น ๆ อย่างระมัดระวังในลักษณะที่เป็นความลับ ศาลมักจะให้ความสำคัญคุ้มครองหากมีการใช้ข้อมูลที่เป็นความลับในทางที่ผิด⁹

ตามหลักกฎหมายที่เกี่ยวกับการบังคับคดีด้วยวิธีการขายทอดตลาดของเครือรัฐออสเตรเลียดำเนินการโดยหน่วยงานที่เรียกว่า สำนักงานเจ้าพนักงาน (Sheriff Office) โดยมีเจ้าพนักงานเป็นเจ้าของหน้าที่ของศาลและเป็นตัวแทนของศาลในการบังคับคดี ดังต่อไปนี้

- 1) คดีแพ่งทุกประเภท ไม่ว่าจะมาจากศาลมลรัฐหรือศาลท้องถิ่น
- 2) บังคับชำระค่าปรับในคดีอาญา เช่น ค่าปรับในคดีลหุโทษ หรือ ค่าปรับในคดี

จรรยาจร

⁸ ธนกร วรปรัชญากุล, การยึดและการบังคับคดีสิทธิบัตรในประเทศฝรั่งเศส [Online], available URL: <http://www.library.cag.go.th> (พฤษภาคม, 21).

⁹ กรมทรัพย์สินทางปัญญา, กฎหมายความลับทางการค้าประเทศออสเตรเลีย [Online], available URL: http://www.ipthailand.go.th/ipthailand/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=687&Itemid=600, 2557 (มิถุนายน, 9).

- 3) บังคับคดีนายประกันในคดีอาญา
- 4) บังคับชำระหนี้ของรัฐทั้งหมด เช่น ค่าธรรมเนียมศาล ยกเว้น คดีเกี่ยวกับ

ภาษีอากร

ส่วนวิธีการในการขายทอดตลาดทรัพย์สินของเครือรัฐออสเตรเลียมีดังนี้ เมื่อมีการขายทอดตลาดทรัพย์สิน เจ้าพนักงาน (Sheriff) จะต้องแจ้งกำหนดวันขายและสถานที่ หากเป็นการขายทอดตลาดอสังหาริมทรัพย์ เจ้าพนักงานต้องประกาศโฆษณากำหนดวันขายและสถานที่ขายลงในหนังสือพิมพ์ และยังมีการดำเนินการขายทอดตลาดโดยผู้ทอดตลาดเอกชน¹⁰ ซึ่งแยกออกเป็นการขายทอดตลาดอสังหาริมทรัพย์ ที่เป็นบริษัทที่ทำธุรกิจเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์แบบครบวงจรที่ได้รับใบอนุญาตจากรัฐ ได้รับการอบรมทักษะด้านต่างๆ ทั้งการแนะนำ การบรรยายลักษณะของทรัพย์สินที่ทำการขาย การตอบคำถาม การดำเนินการประมูลส่วนการขายทอดตลาดอสังหาริมทรัพย์ดำเนินการโดยบริษัทของเอกชนซึ่งแยกโดยเด็ดขาดกับงานของเจ้าพนักงาน ทรัพย์สินที่นำมาขายทอดตลาดนั้น ผู้ทอดตลาดจะเป็นผู้ขนย้ายมาจากบริษัทเองและต้องมาลงสารบบจัดเก็บอย่างดี มีการทำบาร์โค้ด การรักษาความปลอดภัยที่ดีและให้บริษัทที่รับประเมินราคาโดยเฉพาะเป็นผู้ประเมินราคาให้ ซึ่งโดยปกติแล้วจะอิงราคาตลาดแต่หากต้องการขายได้ง่ายขึ้นก็ต้องประเมินราคาโดยใช้ราคาขายทอดตลาด (Auction Value) ซึ่งจะได้ราคาต่ำกว่าราคาตลาด

ทั้งนี้ เครือรัฐออสเตรเลียมีการทำข้อตกลงรักษาความลับ (Confidentiality Agreement) โดยข้อตกลงนี้จะใช้เพื่อมิให้ลูกจ้างเปิดเผยความรู้ที่เป็นความลับในระหว่างการทำงานและภายหลังการจ้างงานของลูกจ้างซึ่งนายจ้างควรเก็บความลับทางการค้า หากว่าข้อตกลงดังกล่าวมีช่องว่างนายจ้างก็ยังมีหลักฐานยืนยันทางกฎหมาย ข้อตกลงการรักษาความลับสามารถทำได้กับทุกบุคคล ตั้งแต่ลูกจ้าง หุ่นส่วนทางธุรกิจ ผู้ร่วมธุรกิจนักวิชาการและอื่นๆ ที่ต้องการกำหนดข้อผูกพันของความเชื่อมั่นในเรื่องเกี่ยวกับการใช้และการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นความลับ

3. วิเคราะห์มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวการขายทอดตลาดความลับทางการค้า

การที่ความลับทางการค้าเป็นทรัพย์สินทางปัญญาอย่างหนึ่งซึ่งมีลักษณะแตกต่างจากทรัพย์สินทั่วไป หากเจ้าของความลับทางการค้านำความลับทางการค้าที่ตนมีอยู่เป็นหลักประกันการชำระหนี้และภายหลังเจ้าหนี้ฟ้องร้องให้เจ้าของความลับทางการค้า

¹⁰ วัณณะพี จุฬาริมพ์พันธุ์และคณะ, รายงานการศึกษาดูงานเรื่อง ระเบียบการบังคับคดีแพ่งของออสเตรเลีย (กรุงเทพมหานคร: กรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม, 2547), หน้า 26.

ปฏิบัติการชำระหนี้จนถึงขั้นบังคับคดีด้วยการขายทอดตลาด แต่ด้วยลักษณะของความลับทางการค้าที่ไม่สามารถเปิดเผยได้ เช่นนี้แล้วการนำความลับทางการค้ามาบังคับคดีด้วยวิธีการการขายทอดตลาดจะกระทำโดยวิธีใด การคุ้มครองความลับทางการค้าไม่ให้อุบัติเปิดเผยในขณะที่ขายทอดตลาดจะมีวิธีการใดเพื่อไม่ให้ความลับทางการค้าสิ้นสภาพการเป็นความลับ รวมถึงอำนาจเจ้าพนักงานบังคับคดีตามกฎหมายที่มีอยู่เพียงพอกับการขายทอดตลาดความลับทางการค้าหรือไม่ ผู้เขียนจึงได้วิเคราะห์ถึงปัญหาเพื่อสร้างมาตรการมารองรับดังต่อไปนี้

3.1 ปัญหากฎหมายของการขายทอดตลาดความลับทางการค้า

ตามพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 มิได้บัญญัติรองรับถึงเรื่องมาตรการเกี่ยวกับการขายทอดตลาดในความลับทางการค้าไว้เป็นการเฉพาะ จึงจำเป็นต้องวิเคราะห์ถึงลักษณะของการเป็นทรัพย์สินที่มีความแตกต่างจากทรัพย์สินทั่วไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือไม่ ซึ่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 137 และมาตรา 138 เป็นการบัญญัติถึงความหมายในทรัพย์สินหรือทรัพย์สินทั้งหมดในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เท่านั้น แต่ความลับทางการค้าเป็นการได้มาโดยผลทางกฎหมายอื่นซึ่งมีกฎหมายในการให้ความคุ้มครองความลับทางการค้าเป็นการเฉพาะอันได้แก่ พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545

การได้มาซึ่งสิทธิในความลับทางการค้านั้น พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 มาตรา 3 กำหนดถึงการเป็นเจ้าของสิทธิคนแรกว่า จะต้องเป็นการได้สิทธิมาโดยเป็นผู้ที่ทำให้เกิดข้อมูลแต่สำหรับการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่มีรูปร่างตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นั้น อาจได้มาโดยทางนิติกรรมหรือทางอื่น เช่น โดยการเข้าถือสังหาริมทรัพย์ที่ไม่มีเจ้าของ การครอบครองปรปักษ์โดยหลักส่วนควบ เป็นต้น และสิทธิการเป็นเจ้าของความลับทางการค้าจะเปิดเผย เอาไปหรือใช้ประโยชน์ใดๆ ในข้อมูลซึ่งเป็นความลับทางการค้า เช่น การที่จะอนุญาตให้บุคคลอื่นเปิดเผย เอาไปหรือใช้ซึ่งความลับทางการค้าของตนได้ โดยอาจกำหนดเงื่อนไขเพื่อรักษาความลับดังกล่าวให้เป็นความลับทางการค้าต่อไปได้ แต่การได้มาซึ่งทรัพย์สินโดยผลของกฎหมายคือสิทธิที่มีวัตถุแห่งสิทธิเป็นทรัพย์สินหรือสิทธิที่มีอยู่เหนือทรัพย์สินเป็นสิทธิที่จะบังคับเอากับตัวทรัพย์สินได้โดยตรงเช่น กรรมสิทธิ์ สิทธิครอบครอง ภารจำยอม สิทธิอาศัย สิทธิเก็บกินนอกจากนี้สภาพการเป็นความลับทางการค้ามีความต่างจากกรรมสิทธิ์ โดยกรรมสิทธิ์นั้นเป็นทรัพย์สินซึ่งมีวัตถุแห่งสิทธิเป็นตัวทรัพย์สินและกรรมสิทธิ์จะติดตัวทรัพย์สินเสมอแต่ความลับทางการค้านั้นเป็นสิทธิเด็ดขาดอย่างหนึ่ง ที่มีวัตถุแห่งสิทธิเป็นอำนาจหวงกันมิให้ความลับถูกเปิดเผย และมีให้ผู้อื่น

เข้ามาใช้สิทธิที่เจ้าของสิทธิมีอยู่เพียงผู้เดียว ซึ่งสิทธิดังกล่าวไม่ได้ติดอยู่กับตัวทรัพย์สินอย่างเช่น กรรมสิทธิ์ ดังนั้น ความล้มเหลวทางการค้าจึงไม่ใช่ทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 138 แต่เป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยกฎหมายอื่นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1298

การนำความล้มเหลวทางการค้าอันเป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่มีลักษณะแตกต่างจากทรัพย์สินทั่วไปมาบังคับชำระหนี้ด้วยวิธีการบังคับคดีเพื่อขายทอดตลาดเมื่อพิจารณาตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ไม่ได้บัญญัติถึงการบังคับคดีที่เกี่ยวกับความล้มเหลวการค้าไว้แต่อย่างใด มีเพียงแต่มาตรา 26 ที่กำหนดให้กรณีที่ไม่มียุติบัตรและข้อกำหนดดังกล่าวให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับโดยอนุโลม ดังนั้น เมื่อไม่มีกฎหมายเฉพาะในการนำความล้มเหลวทางการค้ามาบังคับคดีเพื่อขายทอดตลาดจึงต้องใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งซึ่งเป็นกฎหมายทั่วไปมาใช้บังคับ

การยึดความล้มเหลวทางการค้าเพื่อขายทอดตลาด ในส่วนของการบังคับคดีเป็นการยึดทรัพย์สินหรือทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาอยู่ในความดูแลของเจ้าพนักงานบังคับคดี เพื่อดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งซึ่งทรัพย์สินที่สามารถยึดได้ต้องเป็นทรัพย์สินที่อยู่ในความหมายของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และต้องไม่เป็นทรัพย์สินที่นอกเหนือความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 285 (4) กำหนดว่า ทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาต่อไปนี้ย่อมไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี ได้แก่ ทรัพย์สินใดๆ ที่โอนกันไม่ได้ตามกฎหมายหรือตามกฎหมายย่อมไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี ดังนั้น แม้ความล้มเหลวทางการค้าจะเป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่ไม่มีรูปร่างแต่ยังคงมีราคา และโอนให้แก่กันได้ตามพระราชบัญญัติความล้มเหลวการค้า มาตรา 5 จึงไม่อยู่ในทรัพย์สินอันต้องห้ามบังคับคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

ตามระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการบังคับคดีของเจ้าพนักงานบังคับคดี (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2544¹¹ เมื่อศาลเห็นสมควรมีคำสั่งให้ขายทอดตลาดทรัพย์สิน เจ้าพนักงานบังคับคดีจะต้องดำเนินการส่งประกาศขายทอดตลาดให้แก่ผู้มีส่วนได้เสียและต้องจัดทำรายละเอียดทรัพย์สินที่จะขายทอดตลาดเป็นหนังสือหรือเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์และ

¹¹“ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการบังคับคดีของเจ้าพนักงานบังคับคดี (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2544,” ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 118 ตอนพิเศษ 39ง (30 เมษายน 2544): 2.

ประกาศโฆษณาซึ่งรายละเอียดในทรัพย์สินที่จะทำการขายทอดตลาดโดยในการจัดทำประกาศขายทอดตลาดนั้นเจ้าพนักงานบังคับคดีจะลงแจ้งการขายทอดตลาดในหนังสือพิมพ์รายวันหรือโดยวิธีอื่นก็ได้ก่อนถึงวันกำหนดการขายทอดตลาด¹² และจะต้องมีรายการดังต่อไปนี้ ชื่อศาลและหมายเลขคดีแดง ชื่อคู่ความ สถานที่ขายทอดตลาด วันและเวลาในการขายทอดตลาด รายละเอียดของทรัพย์สินที่จะขายและภาระติดพัน ราคาเริ่มต้นที่ใช้ในการขายทอดตลาดเงื่อนไขและข้อสัญญาอื่นใดเช่น การระบุรายละเอียดที่ผู้เสนอราคาสูงสุดต้องตกลงผูกพันกับการเสนอราคาดังกล่าว แต่เมื่อความลับทางการค้ามีลักษณะเฉพาะที่ให้ความสำคัญของข้อมูลที่จะต้องเป็นความลับอันมิอาจเปิดเผยได้ โดยผู้เป็นเจ้าของความลับทางการค้าเท่านั้นที่ทราบถึงรายละเอียดของความลับทางการค้าซึ่งมีความแตกต่างกับทรัพย์สินทั่วไป ตรงที่รายละเอียดของทรัพย์สินจะติดอยู่กับตัวทรัพย์สินเสมอ เช่น สภาพ ลักษณะ จำนวน ขนาด และน้ำหนัก เป็นต้น

ดังนั้น การจัดทำรายละเอียดไม่ว่าจะเป็นการเปิดเผยข้อมูลเพื่อจัดทำประกาศโฆษณา การประเมินราคาความลับทางการค้าเพื่อเป็นราคาเริ่มต้นในการประมูล รวมถึงการแจ้งรายละเอียดความลับทางการค้าต่อผู้สนใจเข้าร่วมประมูลนั้นไม่สามารถที่จะทำได้เพราะอาจจะทำให้ความลับทางการค้าสิ้นสภาพการเป็นความลับ

3.2 ปัญหาการคุ้มครองความลับทางการค้าในการขายทอดตลาด

เมื่อความลับทางการค้ามีความแตกต่างจากทรัพย์สินทั่วไปอันไม่อาจเปิดเผยรายละเอียดข้อมูลที่เป็นความลับได้เมื่อต้องนำไปจำหน่ายด้วยวิธีการขายทอดตลาดเพื่อนำมาชำระหนี้ตามเจตนารมณ์ของการบังคับคดี ย่อมมีความจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญคุ้มครองความลับทางการค้าในกระบวนการขายทอดตลาดเพื่อมิให้ถูกเปิดเผยจนสิ้นสภาพของการเป็นความลับ

กระบวนการขายทอดตลาดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งนั้นมีความจำเป็นจะต้องเปิดเผยรายละเอียดของทรัพย์สินที่จะนำมาขายทอดตลาดเพื่อให้ผู้มีส่วนได้เสียและประชาชนได้ทราบถึงข้อมูล ลักษณะสภาพของทรัพย์สิน ภาระผูกพัน รวมถึงข้อสัญญา

¹²ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการบังคับคดีของเจ้าพนักงานบังคับคดี (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2544.

ข้อ 25 ให้ยกเลิกความใน ข้อ 68 วรรคสอง แห่งระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการบังคับคดีของเจ้าพนักงานบังคับคดี พ.ศ. 2522 และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“อนึ่ง ถ้าเจ้าพนักงานบังคับคดีเห็นสมควรที่จะลงแจ้งความการขายทอดตลาด ในหนังสือพิมพ์รายวันฉบับที่แพร่หลาย หรือโดยวิธีอื่นใดก่อนวันกำหนดวันขายก็ได้”

เงื่อนไข และค่าเตือนผู้ซื้อ อีกทั้ง เพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจว่าจะซื้อทรัพย์สินนั้นหรือไม่และจะสุ้ราคาถึงเพียงใดตามกฎหมายกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขายทอดตลาด พ.ศ. 2554 ข้อที่ 9 และการเปิดเผยรายละเอียดทรัพย์สินที่จะนำมาขายทอดตลาดนั้น ใช้ได้กับทรัพย์สินที่เป็นอสังหาริมทรัพย์ และสังหาริมทรัพย์เท่านั้น ซึ่งหากทรัพย์สินที่นำมาขายทอดตลาดนั้นเป็นความลับทางการค้าที่โดยสภาพแล้วไม่สามารถเปิดเผยรายละเอียดได้ เพราะการเปิดเผยรายละเอียดอาจทำให้ความลับทางการค้าสิ้นสภาพการเป็นความลับได้ ประกอบกับความสำคัญของผลิตภัณฑ์ที่เป็นความลับนั้นเป็นข้อมูลที่มีความเหนือคู่แข่งทางการค้า

การประเมินราคาทรัพย์สินที่จะนำมาขายทอดตลาดเป็นส่วนหนึ่งของขั้นตอนการจัดทำรายละเอียดทรัพย์สินเพื่อที่จะกำหนดไว้ในประกาศโฆษณาการขายทอดตลาดและใช้เป็นราคาในการเริ่มต้นขายทอดตลาดตามกฎหมายกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขายทอดตลาด พ.ศ. 2554 ข้อที่ 6 แต่เนื่องจากความลับทางการค้าเกิดขึ้นจากความอุตสาหะ การลงทุนทางความคิด และการเงิน จนเกิดเป็นมูลค่าทางความคิดแตกต่างจากทรัพย์สินทั่วไปที่สามารถพิจารณาได้จากสภาพของทรัพย์สินนั้นได้โดยตรง

เมื่อพิจารณาการประเมินราคาจากหลักการทดแทน (Substitution) ที่มีการประเมินราคาทรัพย์สินจากต้นทุนการผลิตและความต้องการที่จะซื้อทรัพย์สินโดยอาศัยวิธีการเปรียบเทียบราคาตลาดและการประเมินราคาจากรายได้สุทธิทั้งหมดที่คาดว่าจะรับตลอดอายุการใช้งาน (Business Plan) และกรรมวิธีในการประเมินมูลค่าทรัพย์สินเชิงเปรียบเทียบ (Direct Capitalization Approach) ซึ่งหาผลตอบแทนรวมระหว่างรายได้และค่าใช้จ่ายของทรัพย์สินที่ประเมิน จากหลักการดังกล่าวสามารถที่จะนำมาใช้ในการประเมินราคาความลับทางการค้าในกระบวนการขายทอดตลาดได้เพียงบางส่วนเท่านั้น เนื่องจากความลับทางการค้าเป็นทรัพย์สินที่ไม่มีตัวตน และมีความละเอียดอ่อนกว่าทรัพย์สินทางปัญญาชนิดอื่นๆ ตรงที่ต้องอาศัยความคงอยู่ของข้อมูลที่จะต้องเป็นความลับ

การนำสัญญาไม่เปิดเผยข้อมูลหรือสัญญาความลับทางการค้า (Non Discloser Agreement) ซึ่งเป็นสัญญาข้อตกลงที่มีวัตถุประสงค์ในการรักษาความลับที่เกิดจากการจ้างแรงงานที่ผู้เป็นนายจ้างมีความจำเป็นต้องเปิดเผยความลับทางการค้าต่อลูกจ้างไม่ว่าจะเป็นพนักงาน ผู้อำนวยการ และตัวแทนก็ตาม ซึ่งลูกจ้างมีหน้าที่ต้องจัดเก็บรักษาความลับทางการค้าในลักษณะเดียวกับที่นายจ้างดูแลรักษาความลับของตนเอง รวมถึงมีการกำหนดมาตรการการเข้าถึงตามลำดับความสำคัญของความลับทางการค้า หากมาคุ้มครองข้อมูลที่เป็นความลับทางการค้าระหว่างการขายทอดตลาดนั้นสามารถที่จะนำมาใช้ได้เพราะเป็นการป้องกันความลับทางการค้าไม่ให้ถูกเปิดเผยจากผู้ที่มีข้อมูลที่เป็นความลับในระหว่างการขายทอดตลาด ซึ่งถือว่าเป็นสัญญาที่มีประโยชน์ต่อการคุ้มครองความลับทางการค้าเป็นอย่างมาก

แต่การเปิดเผยข้อมูลที่เป็นความลับทางการค้าให้ผู้อื่นได้ทราบถึงรายละเอียดแม้จะเป็นวงจำกัด แต่ในกระบวนการขายทอดตลาดย่อมเกิดผลกระทบต่อข้อมูลที่เป็นความลับทางการค้า ไม่ว่าจะเป็นด้านชื่อเสียง ราคาและผลประโยชน์ที่จะได้รับในอนาคตทำให้ความได้เปรียบเหนือคู่แข่งของผู้เป็นเจ้าของความลับทางการค้าอาจลดน้อยลง

ดังนั้น กระบวนการขายทอดตลาดจึงไม่ควรที่จะเปิดเผยสาระสำคัญของข้อมูลที่เป็นความลับทางการค้า เพราะหากลูกหนี้ตามคำพิพากษานำเงินและค่าธรรมเนียมร้อยละ 3 ของจำนวนเงินที่ขายหรือจำหน่ายได้มาชำระหนี้หรือเป็นผู้ประมูลราคาสูงสุด ย่อมเกิดความเสียหายถึงสิทธิที่ตนมีอยู่เหนือความลับทางการค้า อีกทั้ง การบังคับตามสัญญาในอนาคตอาจทำให้เกิดปัญหาเพราะกรณีที่มีการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นความลับทางการค้านั้นย่อมทำให้ความลับทางการค้าหมดสภาพการเป็นความลับโดยสิ้นเชิงซึ่งผู้เป็นเจ้าของความลับทางการค้ามีสิทธิเพียงบังคับตามสัญญาที่ได้ตกลงกันไว้เท่านั้น

3.3 ปัญหาเกี่ยวกับของอำนาจเจ้าพนักงานบังคับคดีในการขายทอดตลาดความลับทางการค้า

ผู้มีอำนาจดำเนินกระบวนการขายทอดตลาดความลับทางการค้านั้น จำต้องพิจารณาถึงอำนาจและหน้าที่ตามบทบัญญัติเกี่ยวกับอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ในพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 ก่อนว่าพนักงานเจ้าหน้าที่จะมีอำนาจขายทอดตลาดความลับทางการค้าได้หรือไม่อย่างไร ซึ่งในมาตรา 27 และมาตรา 30 ได้ให้อำนาจการตรวจค้นหรือตรวจสอบและอำนาจการยึดการอายัด อันเป็นการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับคดีอาญาในการกระทำการละเมิดสิทธิเจ้าของความลับทางการค้าเพียงเท่านั้นไม่ครอบคลุมไปถึงการขายทอดตลาดความลับทางการค้าซึ่งเป็นกระบวนการทางแพ่งในการจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาเพื่อชำระหนี้ ดังนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติความลับทางการค้าจึงไม่มีอำนาจดังกล่าว

เมื่อพระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545 มิได้บัญญัติถึงเรื่องอำนาจของเจ้าพนักงานบังคับคดีในการขายทอดตลาดจึงต้องนำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งซึ่งเป็นหลักทั่วไปมาใช้บังคับในเรื่องดังกล่าวซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 1 (14) บัญญัติว่า “เจ้าพนักงานบังคับคดี หมายความว่า เจ้าพนักงานในสังกัดกรมบังคับคดีหรือพนักงานอื่นผู้มีอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใช้อยู่ในอันที่จะปฏิบัติตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในภาค 4 แห่งประมวลกฎหมายนี้ เพื่อคุ้มครองสิทธิของคู่ความในระหว่างการศึกษา หรือเพื่อบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งและให้หมายความร่วมมือถึงบุคคลที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าพนักงานบังคับคดีให้ปฏิบัติแทน”

เจ้าพนักงานบังคับคดีในฐานะเป็นผู้แทนเจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องกับการบังคับคดี โดยให้ถือเสมือนเป็นเจ้าพนักงานศาลตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งมีอำนาจที่จะรวบรวมเงินให้พอชำระตามคำพิพากษาหรือคำสั่งโดยวิธียึดหรืออายัดและจำหน่ายทรัพย์สินของลูกหนี้ ซึ่งการขายทอดตลาดนั้นเป็นวิธีการจำหน่ายทรัพย์สินในการบังคับคดีที่มีความมุ่งหมายที่จะนำเงินที่ขายทรัพย์สินได้มาชำระหนี้ให้แก่เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาลงตามค่าธรรมเนียมต่างๆ แต่เจ้าพนักงานบังคับคดีมีอำนาจเพียงการขายทอดตลาดทรัพย์สินที่เป็นอสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์เท่านั้นมิได้ครอบคลุมไปถึงความลับทางการค้าที่มีความแตกต่างจากทรัพย์สินทั่วไปเช่นนี้แล้วเจ้าพนักงานบังคับคดีจึงไม่มีอำนาจเพียงพอที่จะขายทอดตลาดความลับทางการค้า จึงควรมีการเพิ่มเติมบทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องในเรื่องอำนาจหน้าที่ในการขายทอดตลาดให้เจ้าพนักงานบังคับคดีสามารถทำการขายทอดตลาดในทรัพย์สินที่เป็นความลับทางการค้าได้

4. ข้อเสนอแนะ

จากการที่ได้ศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการขายทอดตลาดในความลับทางการค้าแล้ว ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหา ดังนี้

4.1 กระบวนการขายทอดตลาดความลับทางการค้านั้นไม่อาจทำได้อย่างเช่น การขายทอดตลาดทรัพย์สินทั่วไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ผู้เขียนจึงขอเสนอแนะว่า ควรกำหนดมาตรการการขายทอดตลาดความลับทางการค้าขึ้นมาโดยเฉพาะ เริ่มตั้งแต่การนำความลับทางการค้าไปขึ้นทะเบียนต่อกรมทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อให้อยู่ในรูปแบบของเอกสาร มีการจัดเก็บอย่างมีระบบและเพื่อประโยชน์ในการใช้เป็นหลักประกันการชำระหนี้ โดยผู้เป็นเจ้าของความลับทางการค้าต้องแจ้งข้อมูลอันเป็นความลับทางการค้าต่อเจ้าหน้าที่ซึ่งจะต้องระบุถึงประเภทของความลับทางการค้าและข้อมูลทางการค้าในด้านอุตสาหกรรม ได้แก่ สูตรหรือส่วนผสม เครื่องมือหรืออุปกรณ์ กระบวนการการผลิตข้อมูลหรือผลวิจัย

อีกทั้ง ต้องมีการแจ้งข้อมูลทางการค้าในด้านพาณิชย์กรรม อันเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจ จากนั้นเจ้าหน้าที่จะออกหนังสือรับรองให้ผู้เป็นเจ้าของความลับทางการค้า โดยกรมทรัพย์สินทางปัญญาจะต้องเป็นผู้ควบคุมดูแลรักษาความลับทางการค้านั้น ในลักษณะที่มีการเก็บข้อมูลที่รัดกุมกว่าทรัพย์สินทางปัญญาประเภทอื่น หรือ มีการจัดตั้งสถานที่ขึ้นมาเป็นการเฉพาะเพื่อเก็บรักษาความลับทางการค้า ดังนั้น เมื่อข้อมูลอันเป็น

ความลับทางการค้านั้นปรากฏอยู่ในเอกสารที่มีหลักฐานทางทะเบียนหรือหนังสือรับรองแล้ว หากเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาต้องการได้รับชำระหนี้จากความลับทางการค้าดังกล่าว เจ้าพนักงานบังคับคดีสามารถที่จะยึดเอกสารหรือหนังสือรับรองดังกล่าวมาจัดทำรายละเอียด เพื่อนำเข้าสู่กระบวนการขายทอดตลาดต่อไปได้

4.2 จากการศึกษาการประเมินมูลค่าความลับทางการค้าเพื่อการขายทอดตลาดนั้น ต้องใช้วิธีการประเมินจากชื่อเสียงทางการค้า สิทธิในชื่อเสียงแห่งธุรกิจ (Business Goodwill) ที่มีอยู่เดิมและยอดจำหน่ายหรือรายได้ซึ่งเป็นผลประกอบการที่ผ่านมาแล้วทั้งยังต้องดู ความสำคัญของความลับทางการค้าที่เกี่ยวข้องกับตลาด ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจสุขภาพ อนามัย ความปลอดภัย รวมถึงสาธารณประโยชน์ เช่น การผลิตยารักษาโรค การผลิตอาวุธ ยุทโธปกรณ์ เป็นต้น แต่เนื่องจากการขายทอดตลาดความลับทางการค้าล้วนประกอบด้วยผู้มีส่วนได้เสียที่เกี่ยวข้องด้วยกันหลายฝ่าย อีกทั้งผู้เป็นเจ้าของความลับทางการค้าเป็นเพียงผู้เดียวที่ทราบถึงรายละเอียดของความลับทางการค้าที่เป็นข้อมูลสำคัญในการประเมินราคา ดังนั้น การประเมินราคาจึงควรให้คณะกรรมการความลับทางการค้ากำหนดนโยบาย โดยให้ตั้งกรรมการร่วม จากฝ่ายลูกหนี้และจากฝ่ายเจ้าหนี้ฝั่งละ 2 คน และให้อธิบดีกรมหรือตัวแทนเข้ามาเป็นประธานเพื่อหาผลสรุปในการประเมินราคา

4.3 การคุ้มครองความลับทางการค้าเพื่อมิให้ความลับทางการค้าถูกเปิดเผย ผู้เขียน จึงขอเสนอแนะว่า การเปิดเผยข้อมูลที่เป็นความลับทางการค้าให้ผู้อื่นได้ทราบถึงรายละเอียด แม้จะเป็นวงจำกัดในกระบวนการขายทอดตลาดก็ย่อมเกิดผลกระทบต่อข้อมูลที่เป็นความลับทางการค้า ไม่ว่าจะเป็นด้านชื่อเสียง ราคา รวมถึงผลประกอบการที่จะได้รับในอนาคต ทำให้ความได้เปรียบเหนือคู่แข่งของผู้เป็นเจ้าของความลับทางการค้าอาจลดน้อยลง ดังนั้น จึงไม่ควรที่จะเปิดเผยสาระสำคัญของข้อมูลที่เป็นความลับทางการค้าในกระบวนการขายทอดตลาด เนื่องจากการที่ความลับทางการค้าเป็นทรัพย์สินชนิดพิเศษจึงต้องอาศัยความรู้ ความเชี่ยวชาญในการเก็บรักษาทรัพย์สินทั่วไประหว่างการขายทอดตลาดเพื่อคงสภาพการเป็นความลับตลอดกระบวนการขายทอดตลาดอันเป็นการรักษาผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ผู้เขียนจึงเสนอว่า เพื่อเป็นการคุ้มครองความลับทางการค้าจึงควรให้คณะกรรมการความลับทางการค้า ตามพระราชบัญญัติความลับทางการค้า มาตรา 16 ซึ่งประกอบด้วยบุคคลผู้มีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้เก็บรักษาความลับทางการค้า ในระหว่างการดำเนินกระบวนการขายทอดตลาด

4.4 กระบวนการขายทอดตลาดความลับทางการค้า เจ้าพนักงานบังคับคดีไม่อาจที่จะทำได้ทั้งหมดเพราะยังคงขาดความเชี่ยวชาญในข้อมูลอันเป็นความลับทางการค้าและยังขาดมาตรการที่เหมาะสมในการดูแลรักษาความลับทางการค้าให้คงสภาพการเป็นความลับ

ตลอดจนเสร็จสิ้นกระบวนการขายทอดตลาด แต่เพื่อให้การขายทอดตลาดดำเนินต่อไปได้ ผู้เขียนจึงเสนอว่า ควรมีการเพิ่มเติมพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2539 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องในเรื่องอำนาจหน้าที่แก่เจ้าพนักงานบังคับคดีในการขายทอดตลาดให้สามารถทำการขายทอดตลาดในทรัพย์สินที่เป็นความลับทางการค้าได้

บรรณานุกรม

- กรมทรัพย์สินทางปัญญา. **กฎหมายความลับทางการค้าประเทศออสเตรเลีย** [Online]. Available URL: http://www.ipthailand.go.th/ipthailand/index.php?option=com_docman&task=cat_view&gid=687&Itemid=600,2557 (มิถุนายน, 9).
- ขวัญระพี จุฬาริมพ์พันธุ์และคณะ. **รายงานการศึกษาตงานเรื่อง ระเบียบการบังคับคดีแพ่งของประเทศออสเตรเลีย**. กรุงเทพมหานคร: กรมบังคับคดี กระทรวงยุติธรรม, 2547.
- ไชยยศ เหมะรัชตะ. **ลักษณะของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นิติธรรม, 2553.
- ธนกร วรปรัชญากุล. **การยึดและการบังคับคดีสิทธิบัตรในประเทศฝรั่งเศส**. [Online]. Available URL: <http://www.library.cag.go.th> (พฤษภาคม, 21).
- _____. **“สาระสำคัญของการขายทอดตลาดทรัพย์สินในประเทศฝรั่งเศส.” วารสารศาลยุติธรรมปริทัศน์** [Online]. Available URL: <http://www.humanrights.ago.go.th/index.php>, 2557 (มีนาคม, 16).
- มานิตย์ จุมปา. **คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยทรัพย์สิน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.
- “พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2539.” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่มที่ 113 ตอนที่ 55ก (25 ตุลาคม 2539): 1.
- พระราชบัญญัติความลับทางการค้า พ.ศ. 2545.
- “ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการบังคับคดีของเจ้าพนักงานบังคับคดี (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2544.” **ราชกิจจานุเบกษา** เล่ม 118 ตอนพิเศษ 39ง (30 เมษายน 2544): 2.
- ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการบังคับคดีของเจ้าพนักงานบังคับคดี (ฉบับที่ 9) พ.ศ. 2544.
- MacLaren, Terrence F. **Worldwide Trade Secrets Law**. Vol 2. New York: West Group, 1993.

